

**ANNOTATIES EN EEN INLEIDING
BIJ DE BRIEFWISSELING
MENNO TER BRAAK EN HENRIK SCHOLTE**

door

Maurice Dumont

INLEIDING

Menno ter Braak en Henrik Scholte - 'Natuurlijke rivalen'

De briefwisseling tussen Menno ter Braak en Henrik Scholte geeft een mooi beeld van hun beider vroege schreden op het schrijverspad. De eigenzinnige, kritische denker Ter Braak en de ambitieuze, pragmatische organisator Scholte lijken wat hun carrière betreft veel aan elkaar te danken te hebben.

Hoewel de twee veel hebben samengewerkt, lijkt van een hechte vriendschap niet echt sprake te zijn geweest. Beiden gebruiken elkaar vooral om vooruit te komen met hun schrijverscarrière. Via Scholte komt Ter Braak in de redactie van *Propria Cures*. Later vraagt Scholte hem mee te werken aan *De Distelvinck* en de letterkundige almanak *Erts*. En het is Scholte die de belangrijke organisatorische stappen zet die tot de landelijke Filmliga leiden. Vooral dankzij het vele schrijven over de film in onder andere het tijdschrift van de Filmliga verwerft Ter Braak een stevige reputatie als scherp en kritisch essayist.

Scholte zal op zijn beurt snel door hebben gehad dat Ter Braak als schrijver en essayist duidelijk meer talent had. In zijn dagboeken uit die tijd blijkt zowel bewondering als jaloezie ten opzichte van Ter Braak. Scholtes dichtbundels uit die tijd flopten bijvoorbeeld zonder uitzondering.

Via Everard Bouws (lid van de Filmliga Rotterdam) komt Ter Braak eind 1930 in contact met Eddy du Perron. In hem vindt Ter Braak een nog fellere, bijtendere polemist dan hij zelf al is. Onder invloed van Du Perron verlegt Ter Braak zijn aandacht van de film naar de literatuur. Du Perron staat negatief tegenover de Ligamentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Ter Braak trekt zich terug uit de Filmliga en stort zich met Du Perron op hun tijdschrift *Forum*.

Eind 1933 solliciteren Scholte en Ter Braak beide naar de vacature van medewerker literatuur en toneel bij *Het Vaderland*. Na jaren van samenwerking, zijn de twee nu rivalen. In zijn brieven aan Du Perron doet Ter Braak nauwkeurig verslag van het nieuws rondom de langshepende strijd om de baan. Scholte komt er, ook in de reacties van Du Perron, niet al te best vanaf.

In de paar brieven die Scholte hierna nog naar Ter Braak stuurt, beschrijft hij hoe zij, in zijn ogen, eigenlijk altijd natuurlijke rivalen zijn geweest. Hij erkent daarbij ook de morele superioriteit van Ter Braak: "Mocht ik nog eens op directe wijze tegenover jou in het strijdperk treden, weet dan, dat ik het zal dan met een overtuiging, die

zich op dit oogenblik wederom dieper dan ooit in mij wortelt, n.l. van eerbied voor jouw blazen en een gevoel van naijver bijna op de wijze, waarop jij jouw wapens zuiver hebt weten te houden.”

Het is deze morele superioriteit, die het duidelijkste bleek uit zijn principiële stellingname tegen het nationaalsocialisme, waarom Ter Braak na de oorlog geroemd zal worden. Scholte zal daarentegen lang achtervolgd worden door zijn oorlogsverleden, waarin hij onder andere schreef voor het Duits georiënteerde amusementsweekblad *Cinema en Theater* en werkte voor de filmmaatschappij van NSB'er Egbert van Putten, Nederland Film. In de literatuurgeschiedenis is Scholte grotendeels vergeten.

Interessante secundaire werken bij deze briefwisseling zijn: uiteraard de zeer uitgebreide biografie van Menno ter Braak door Léon Hanssen, de bijdrage van Céline Linssen aan *Het gaat om de film!*, waarin Scholte redelijk uitgebreid aan bod komt, de inleiding die Carel Peeters schreef bij de verzamelde *Propria Cures*-artikelen, de herinneringen aan Ter Braak die Scholte in 1978 optekende voor een speciale Bzzletin-uitgave over Ter Braak en een artikel van Selma Chen over 'Geboorte en sterven van De Distelvinck.'

Literatuur

Filmliga 1927-1931. Socialistiese Uitgeverij Nijmegen, Nijmegen 1982
http://www.dbnl.org/tekst/fil001film01_01/

Egbert Barten, "Ik ben iemand die in dromen leeft". Groene-profiel Mr. Henrik Scholte.' In: *De Groene Amsterdammer*, 15 juni 1988.

Menno ter Braak, *De Propria Curesartikelen 1923-1925* (ed. Carel Peeters). BZZTôH, Den Haag 1978.
<http://www.dbnl.org/titels/titel.php?id=braa002prop01>

Menno ter Braak & E. du Perron, *Briefwisseling 1930-1940*. (ed. H. van Galen Last). G.A. van Oorschot, Amsterdam 1962-1967.
<http://www.dbnl.org/titels/titel.php?id=braa002brie00>

D. J. Cannegieter, 'Wie niet hooren wil... Menno ter Braak en Het Vaderland in 1939.' In: *Jaarboek 1986 Geschiedkundige Vereniging Die Haghe* (eds. M. van Baarsel, Ch. Dumas, C.M. Nigten), p. 249-259.

Salma Chen, 'Geboorte en sterven van De Distelvinck.' In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.
http://www.dbnl.org/tekst/jaa006199301_01/jaa006199301_01_0004.php

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. Balans, Amsterdam 2000.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/

Léon Hanssen, *Sterven als een polemist: Menno ter Braak 1930-1940*. Balans, Amsterdam 2001.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017ster01_01/

Céline Linssen, 'Unaniem rot stop hedenavond vergaderen.' In: *Het gaat om de film!* Bas Lubberhuizen, Filmmuseum 1999, p. 15-147

Henrik Scholte, 'Na een halve eeuw. Herinneringen aan Menno ter Braak als student.' In: *Bzzletin* 54 (maart 1978).

Adriaan Venema, *Schrijvers, uitgevers & hun collaboratie. Deel 3a: De kleine collaboratie*, Amsterdam 1990.
http://www.dbnl.org/tekst/vene001schr03_01/vene001schr03_01_0003.php

ANNOTATIES

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 december 1923

Zowel Ter Braak als Scholte waren nihilist, dat wil zeggen dat ze geen corpslid waren. Binnen de redactie van *Propria Cures* werd steeds één nihilist toegelaten. Sinds 1922 was dit Scholte geweest. Ter Braak, die sinds juni 1923 al regelmatig bijdroeg aan het blad, zou hem in februari 1924 opvolgen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

26 januari 1924

Zowel Ter Braak als Scholte waren nihilist, dat wil zeggen dat ze geen Corpslid waren. Binnen de redactie van *Propria Cures* werd steeds één nihilist toegelaten. Sinds 1922 was dit Scholte geweest. Ter Braak, die sinds juni 1923 al regelmatig bijdroeg aan het blad, zou hem in februari 1924 opvolgen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 oktober 1924

In december 1924 richten Scholte en Jan Campert De Distelvinck op, een ‘literaire club vrienden van’ *De Vrije Bladen*, die zich tot doel stelt ‘*De Vrije Bladen* te vormen tot wat zij moet worden: de boodschapper van een nieuwe schoonheid in onze kunst.’ De in deze brief genoemde circulaire dient waarschijnlijk hetzelfde doel.

De studie over Van Dalsum is wellicht: Folkert Kramer, *Albert van Dalsum* (Amsterdam, 1925).

Gorki’s “Nachtsiel” werd in 1925 uitgevoerd door het Vereenigd Tooneel onder regie van Eduard Verkade, met o.a. Albert van Dalsum.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Tiel, 03 april 1925

“V.d.Z.” is waarschijnlijk Nanne van der Zijpp, ook redacteur van *Propria Cures*.

“Mies” is Mies Veegens, zij schreef voor en namens de A.V.S.V. in *Propria Cures* en had in die periode een relatie met Henrik Scholte.

Een stuk dat Scholte onder het pseudoniem Polly Lukas in *Propria Cures* schreef, viel verkeerd bij de Amsterdamsche Studenten Tooneel Vereeniging, waarop hun praeses

Westerdijk met een ingezonden brief reageerde (“Aan Polly A. Lukas, Jur. Cand.”). Hierin probeert hij Polly te ontmaskeren als Menno ter Braak en refereert hij aan diens voortijdig afgebroken ontgroening in september 1921. Ter Braak reageert met een naschrift onder deze ingezonden brief (“Ook een ‘kanttekening””). Westerdijk zendt hierop opnieuw een bijtend stuk in (“Een tweede liefhebber”). Dit wordt op 4 april in *Propria Cures* geplaatst, uiteraard wederom met een naschrift van Ter Braak (“Antwoord aan P.W.”).

Zie: *De Propria Curesartikelen 1923-1925* (ed. Carel Peeters) (1978).

http://www.dbnl.org/tekst/braa002prop01_01/braa002prop01_01_0106.php

http://www.dbnl.org/tekst/braa002prop01_01/braa002prop01_01_0110.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak en Dick Binnendijk (Eibergen)

Amsterdam, 18 april 1925

Ter Braak en Dick Binnendijk brengen in april enige tijd door in Eibergen. Ze logeren bij de ouders van Menno.

Een stuk dat Scholte onder het pseudoniem Polly Lukas in *Propria Cures* schreef, viel verkeerd bij de Amsterdamsche Studenten Tooneel Vereeniging, waarop hun praeses Westerdijk met een ingezonden brief reageerde (“Aan Polly A. Lukas, Jur. Cand.”). Hierin probeert hij Polly te ontmaskeren als Menno ter Braak en refereert hij aan diens voortijdig afgebroken ontgroening in september 1921. Ter Braak reageert met een naschrift onder deze ingezonden brief (“Ook een ‘kanttekening””). Westerdijk zendt hierop opnieuw een bijtend stuk in (“Een tweede liefhebber”). Dit wordt op 4 april in *Propria Cures* geplaatst, uiteraard wederom met een naschrift van Ter Braak (“Antwoord aan P.W.”).

Zie: *De Propria Curesartikelen 1923-1925* (ed. Carel Peeters) (1978).

http://www.dbnl.org/tekst/braa002prop01_01/braa002prop01_01_0106.php

http://www.dbnl.org/tekst/braa002prop01_01/braa002prop01_01_0110.php

“Jan” is Jan Campert

“Mies” is Mies Veegens

D.A.M. Binnendijk en Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, [19 april 1925]

Dick Binnendijk logeert in april en juni 1925 enige tijd bij de familie Ter Braak in Eibergen.

Zie: D.A.M. Binnendijk aan Menno ter Braak, 23 april 1925

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie09_01/braa002brie09_01_0020.php

Blijkens het korte schrijversportret van Scholte achterin “Erts 1926” had deze op dat moment bijdragen aan *De Groene Amsterdammer*, *De Nieuwe Gids*, *Groot-Nederland*, *De Gids*, *De Vrije Bladen* en *Nederland* op zijn naam staan.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 15 juni 1925

“Dick” is Dick Binnendijk

“Jan” is Jan Campert

“Mies” is Mies Veegens

Het standpunt van Ter Braak omtrent het op te richten blad blijkt ook uit de correspondentie met Binnendijk. Zie:

D.A.M. Binnendijk aan Menno ter Braak, 13 juni 1925

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie09_01/braa002brie09_01_0021.php

Menno ter Braak aan D.A.M. Binnendijk, 13 juni 1925

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie09_01/braa002brie09_01_0022.php

D.A.M. Binnendijk aan Menno ter Braak, [14 juni 1925]

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie09_01/braa002brie09_01_0023.php

“De Blaricumse Feesten” was een midzomernachtfeest dat werd georganiseerd door De Distelvinck. Zie:

Salma Chen, ‘Geboorte en sterven van De Distelvinck.’ In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/_jaa006199301_01/_jaa006199301_01_0004.php

Jan Campert was in deze periode een tijd spoorloos en bleek achteraf vanwege een liefdesaffaire in Brussel te zitten. Zie:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H22.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0022.php

Henrik Scholte

aan

D.A.M. Binnendijk en Menno ter Braak

Amsterdam, 2 juli 1925

Dick Binnendijk logeert in april en juni 1925 enige tijd bij de familie Ter Braak in Eibergen. Zie o.a.:

Menno ter Braak aan D.A.M. Binnendijk, 20 juni 1925

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie09_01/braa002brie09_01_0024.php

“De Blaricumse Feesten” was een midzomernachtfeest dat werd georganiseerd door De Distelvinck. Zie:

Salma Chen, ‘Geboorte en sterven van De Distelvinck.’ In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/_jaa006199301_01/_jaa006199301_01_0004.php

Van Vriesland was de beheerder van de nalatenschap van Dèr Mouw. De afspraak vindt uiteindelijk plaats op 6 juli 1925. Zie:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

Ter Braak schrijft in 1925 voor *De Vrije Bladen* een studie over J.A. dèr Mouw. Dit artikel wordt (o.a. door Hanssen) als een van zijn beste vroege publicaties beschouwd. Het werd later opgenomen in de bundel *Afscheid van domineesland* (1931). Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/braa002afsc01_01/braa002afsc01_01_0005.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 6 juli 1925

“Dick” is Dick Binnendijk

“Jan” is Jan Campert

Jan Campert was in deze periode een tijd spoorloos en bleek achteraf vanwege een liefdesaffaire in Brussel te zitten. Daarom wordt Ter Braak dringend gevraagd als vervanger van Campert binnen De Distelvinck, hetgeen hij zal aanvaarden.

Over de nasleep van het midzomernachtfeest in Blaricum valt meer te lezen in:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H22.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0022.php

Salma Chen, ‘Geboorte en sterven van De Distelvinck.’ In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/jaa006199301_01/jaa006199301_01_0004.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 9 juli 1925

“Jan” is Jan Campert

“Mies” is Mies Veegens

Jan Campert was in deze periode een tijd spoorloos en bleek achteraf vanwege een liefdesaffaire in Brussel te zitten. Daarom wordt Ter Braak dringend gevraagd als vervanger van Campert binnen De Distelvinck, hetgeen hij zal aanvaarden.

Over de nasleep van het midzomernachtfeest in Blaricum valt meer te lezen in:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H22.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0022.php

Salma Chen, ‘Geboorte en sterven van De Distelvinck.’ In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/jaa006199301_01/jaa006199301_01_0004.php

Ter Braak was van plan om aan de Universiteit van Cambridge een vakantie cursus Engelse literatuur te gaan volgen. Vanwege ‘nervositeit met fysieke bijverschijnselen’ was hij echter al na een paar dagen weer terug in Nederland. Zie:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 23 juli 1925

“Dick” is Dick Binnendijk

“Jan” is Jan Campert

“Mies” is Mies Veegens

De Duitse expressionistische dichteres Else Lasker kwam tot twee keer toe niet opdagen bij een door De Distelvinck rond haar georganiseerde avond:
Salma Chen, ‘Geboorte en sterven van De Distelvinck.’ In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.
http://www.dbnl.org/tekst/_jaa006199301_01/_jaa006199301_01_0004.php

**Menno ter Braak en D.A.M. Binnendijk
aan
Henrik Scholte**

Eibergen, 24 juli 1925

“Wybo” is Wybo Meyer.

“Jan” is Jan Campert

Jan Campert was in deze periode een tijd spoorloos en bleek achteraf vanwege een liefdesaffaire in Brussel te zitten. Zie:
Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H22.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0022.php

**Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)**

Eibergen, 3 augustus 1925

“Dick” is Dick Binnendijk

Herman de la Fontaine-Verwey was redacteur van *Propria Cures*. Voor 8 augustus riep hij de redactie voor een vergadering bijeen in zijn eigen huis in Laag-Soeren. Ter Braak zou daar uiteindelijk wel bij aanwezig zijn. Scholten niet. Zie:
Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

**Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak (Zutphen)**

Amsterdam, 9 september 1925

“Dick” is Dick Binnendijk

“Fontejntje” is Herman de la Fontaine-Verwey

Ter Braak was van plan om aan de Universiteit van Cambridge een vakantiecursus Engelse literatuur te gaan volgen. Vanwege 'nervositeit met fysieke bijverschijnselen' was hij echter al na een paar dagen weer terug in Nederland. Zie:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

Henrik Scholte

aan

Menno ter Braak (Eibergen)

Amsterdam, 15 september 1925

Na de mislukte poging tot het oprichten van een tijdschrift, stort Scholte zich op een plan voor een letterkundige almanak. Deze brief is een standaardbrief, die door de redactie van deze almanak, genaamd "Erts", werd verstuurd. Ter Braak maakte deel uit van de redactie, die voor de buitenwacht de eerste jaren overigens anoniem zal blijven. Naast Scholte, Ter Braak en Binnendijk werken o.a. Kees Kelk en Albert Helman (Lou Lichtveld) mee. Ter Braak vervult naast het redacteurschap ook de rol van secretaris-penningmeester. Zie ook:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

Salma Chen, 'Geboorte en sterven van De Distelvinck.' In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/jaa006199301_01/jaa006199301_01_0004.php

Henrik Scholte

aan

Menno ter Braak

Amsterdam, 1 juli 1926

Deze brief is een standaardbrief, die door de redactie van de letterkundige almanak Erts werd verstuurd. Ter Braak maakte deel uit van de redactie, die voor de buitenwacht de eerste jaren anoniem zal blijven. Naast Scholte, Ter Braak en Binnendijk werken o.a. Kees Kelk en Albert Helman (Lou Lichtveld) mee. Ter Braak vervult naast het redacteurschap ook de rol van secretaris-penningmeester. Zie ook:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0023.php

Salma Chen, 'Geboorte en sterven van De Distelvinck.' In *Jaarboek Letterkundig Museum 2*. Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum, Den Haag 1993.

http://www.dbnl.org/tekst/jaa006199301_01/jaa006199301_01_0004.php

Menno ter Braak

aan

Henrik Scholte

Eibergen, 3 september 1927

De dag na de beruchte 13e mei, de zeer chaotische verlopen vertoning van de verboden Russische film De moeder van V.I. Poedovkin wordt de 'Filmliga Amsterdam' opgericht en stelt voorzitter Scholte het manifest 'Het gaat om de film' op. Ter Braak neemt de taak van secretaris-penningmeester op zich. Op 25 juni wordt de oprichting officieel bekrachtigd. In de daaropvolgende maanden ontstaan overal in het land soortgelijke initiatieven, hetgeen in september zal leiden tot de oprichting van de overkoepelende 'Nederlandsche Filmliga', waarvan de Amsterdamse afdeling tevens het hoofdbestuur vormt. Zie:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H23.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0028.php

Het Dispuutsgezelschap Vrije Studie, onderdeel van het Delftsch Studentencorps (D.S.C.), vormt zich in 1927, o.l.v. Bourdrez, om tot de Delftsche Filmliga. De voorstellingen vinden plaats in de Technische Hoogeschool, een Rijksgebouw, hetgeen na het draaien van enkele Russische films tot kamervragen leidt.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

8 september 1927

De Explicateur is aanvankelijk de naam voor het tijdschrift van de Filmliga. Nog voor het eerste nummer verschijnt wordt dit veranderd in kortweg *Filmliga*.

Er wordt met diverse theaters onderhandeld over het geven van de Liga-voorstellingen, waaronder het Flora-theater van Luigi Difraen. De eerste 24 voorstellingen zullen plaatsvinden in het Centraal Theater.

Menno ter Braak
aan
H. Scholte

Eibergen, 9 september 1927

Ter Braak trekt na zijn doctoraalexamen eind 1926 weer bij zijn ouders in Eibergen in. Van januari tot mei 1927 verblijft hij in Berlijn, o.a. om er aan zijn proefschrift over keizer Otto III te werken.

Op 17 september 1927 wordt de overkoepelende Nederlandse Filmliga opgericht.

Er wordt met diverse theaters onderhandeld over het geven van de Liga-voorstellingen, waaronder het Flora-theater van Luigi Difraen. De eerste 24 voorstellingen zullen plaatsvinden in het Centraal Theater.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 september 1927

De Explicateur is aanvankelijk de naam voor het tijdschrift van de Filmliga. Nog voor het eerste nummer verschijnt wordt dit veranderd in kortweg *Filmliga*.

Er wordt met diverse theaters onderhandeld over het geven van de Liga-voorstellingen, waaronder het Flora-theater van Luigi Difraen. De eerste 24 voorstellingen zullen plaatsvinden in het Centraal Theater.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 12 september 1927

De Explicateur is aanvankelijk de naam voor het tijdschrift van de Filmliga. Nog voor het eerste nummer verschijnt wordt dit veranderd in kortweg *Filmliga*.

Ter Braak zal, na enig tegensputteren, een plaats in de redactie van het tijdschrift *Filmliga* aanvaarden.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 13 september 1927

Het Dispuutsgezelschap Vrije Studie, onderdeel van het Delftsch Studentencorps (D.S.C.), vormt zich in 1927, o.l.v. Bourdrez, om tot de Delftsche Filmliga. De voorstellingen vinden plaats in de Technische Hoogeschool, een Rijksgebouw, hetgeen na het draaien van enkele Russische films tot kamervragen leidt.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 14 september 1927

Na diverse onderlinge spanningen, hadden op 12 september het bestuur van de Filmliga en de Nederlandse Bioscoopbond (N.B.B.) een onderhoud. Men spreekt af dat de Filmliga zich alleen op de avant-garde en filmkunst zal richten en de N.B.B. op de meer commerciële producten. Niettemin zullen beide partijen nog regelmatig botsen.

Timeo Dumeos, et dona ferentes! is een woordspeling op Du Mée. Het citaat is eigenlijk: Timeo Danaos et dona ferentes, Ik vrees de Grieken, ook al brengen ze geschenken (Virg., Aeneas 2, 49.) Du Mée is de oprichter/directeur/eigenaar van bioscoop Rialto te Amsterdam en voorzitter van de afdeling Amsterdam van de Nederlandsche Bioscoopbond. Hij probeerde eerder de vertoning van "De Moeder" in de Kring te voorkomen.

De Explicateur is aanvankelijk de naam voor het tijdschrift van de Filmliga. Nog voor het eerste nummer verschijnt wordt dit veranderd in kortweg *Filmliga*.

Het Dispuutsgezelschap Vrije Studie, onderdeel van het Delftsch Studentencorps (D.S.C.), vormt zich in 1927, o.l.v. Bourdrez, om tot de Delftsche Filmliga. De voorstellingen vinden plaats in de Technische Hoogeschool, een Rijksgebouw, hetgeen na het draaien van enkele Russische films tot kamervragen leidt.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

[1 november 1927]

“een mijnheer de Keukeleere of zoo” is Charles Dekeukeleire

Deze brief dateert waarschijnlijk van begin november 1927. De voorstelling waarbij ‘Opus II, III & IV’ van Ruttmann werd vertoond en Ruttmann ook een gastlezing gaf, vond plaats op 19 november. Rond die tijd verscheen ook *Filmliga 3*, waarin het artikel “Is de film een gemeenschapskunst?” verscheen.

Het artikel “Is de film een gemeenschapskunst?” zou later ook in de bundel *Cinema Militans* (1929) opgenomen worden. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0034.php

http://www.dbnl.org/tekst/braa002verz02_01/braa002verz02_01_0034.php#34

Max Sluizer reageert in het volgende nummer op dit artikel:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0046.php

Ook resp. Johan Huijts, Vilmoz Huszar, Jef Last en Th.B.F. Hoyer gaan in bijdragen uitgebreid op Ter Braaks artikel.

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0072.php

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0093.php

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0195.php

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0213.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 2 november 1927

“P.” is waarschijnlijk Ed. Pelster

Met de ‘ad interimcritiek’ wordt bedoeld op het stuk “Menno ter Braak: Onze tweede matinée” uit *Filmliga 3*. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0031.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 14 december 1927

Het artikel “‘De Telegraaf’ en de Liga” verscheen in *Filmliga 5*.

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0055.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 20 december 1927

Het artikel “‘De Telegraaf’ en de Liga” verscheen in *Filmliga 5*.

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0055.php

De burgemeester van Vlissingen verbood de vertoning van “Pantserkruiser Potemkin”. Uit protest wordt de Potemkinvereniging opgericht, die het verbod tot voor de rechter bevecht. Ook in Axel en Terneuzen deed de vertoning van de film nogal wat stof opwaaien. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0060.php

Het genoemde stuk van Huijts is waarschijnlijk het in *Filmliga 6* geplaatste "Film als gemeenschapskunst", dat een reactie is op Ter Braaks artikel "Is de film een gemeenschapskunst?" Resp. zie:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0072.php

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0034.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

3 januari 1928

Met "Het succes in Eibergen" doelt Scholte op de filmavond, die Ter Braak op 30 december 1927 organiseerde in zijn geboorteplaats Eibergen. In *Filmliga 5* valt hierover te lezen: "Bij wijze van proef als plattelandsvoorstelling leidde de heer Menno ter Braak, bijgestaan door den heer Ed. Pelster, 30 Dec. j.l. 'Miracles du Cinema', 'Kipho', 'Fait Divers' en Ruttman te Eibergen in. Deze voorstelling verliep tot groote voldoening van aanwezigen en inleider; het publiek volgde met interesse het voor het meerendeel der toeschouwers ongewone programma." Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0062.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

Eibergen, 4 januari 1928

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 26 augustus 1928

Bij *Filmliga 11* was een enquête gevoegd, waarmee het bestuur haar koers wilde evalueren. In *Filmliga 12* werden de belangrijkste uitkomsten in een redactioneel stuk van de hand van Scholte gepresenteerd.

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0121.php

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0129.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 11 augustus 1929

Voor de letterkundige almanak "Erts" voert Ter Braak de redactie over de afdeling 'essay'. Na een conflict met uitgever S. van Looy over de vormgeving van "Erts 1929" stapte men voor "Erts 1930" over naar een andere uitgever, A.J.G. Strengholt.

Ter Braak verloofde zich op zondag 30 juni 1929 met Hanneke Stolte. Zie ook:

Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H34.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0034.php

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Amsterdam, [12 augustus 1929]

Voor de letterkundige almanak "Erts" voert Ter Braak de redactie over de afdeling 'essay'.
Na een conflict met uitgever S. van Looy over de vormgeving van "Erts 1929" stapt men voor
"Erts 1930" over naar een andere uitgever, A.J.G. Strengholt.

Scholte verlooft zich in 1929 met Isabelle Clinton, dochter van een Amerikaanse miljonair.
Later dat jaar zal hij haar trouwen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 9 september 1929

Voor de letterkundige almanak "Erts" voert Ter Braak de redactie over de afdeling 'essay'.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

18 september 1929

Voor de letterkundige almanak "Erts" voert Ter Braak de redactie over de afdeling 'essay'.

Scholte verlooft zich in 1929 met Isabelle Clinton, dochter van een Amerikaanse miljonair.
Later dat jaar zal hij haar trouwen.

"Bep" is Elisabeth de Roos

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 18 september 1929

Voor de letterkundige almanak "Erts" voert Ter Braak de redactie over de afdeling 'essay'.

Scholte verlooft zich in 1929 met Isabelle Clinton, dochter van een Amerikaanse miljonair.
Later dat jaar zal hij haar trouwen.

"Joris" is Joris Ivens

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 23 september 1929

Voor de letterkundige almanak “Erts” voert Ter Braak de redactie over de afdeling ‘essay’.

Scholte verlooft zich in 1929 met Isabelle Clinton, dochter van een Amerikaanse miljonair. Later dat jaar zal hij haar trouwen.

H. Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 27 september 1929

Voor de letterkundige almanak “Erts” voert Ter Braak de redactie over de afdeling ‘essay’.

“Emmy” is Emmy van Lokhorst, de tweede vrouw van Willem Pijper. Zij schrijft ook de tekst voor zijn opera ‘Halewijn’.

In Den Haag vond in 1929 een “herstelconferentie” plaats, waar wereldleiders vergaderden over de economische situatie in Duitsland, die zeer penibel was door de na de Eerste Wereldoorlog opgelegde herstelbetalingen.

“Dick” is Dick Binnendijk

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Buitenveldert)

Rotterdam, 23 oktober 1929

In verband met zijn benoeming als docent aan het Rotterdamsch Lyceum verhuist Ter Braak medio 1929 naar een kamer op basis van halfpension aan de Nieuwe Binnenweg 131b in Rotterdam.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 25 oktober 1929

Scholte verlooft zich in 1929 met Isabelle Clinton, dochter van een Amerikaanse miljonair. Later dat jaar zal hij haar trouwen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

[17 februari 1930]

Scholte is eind 1929 getrouwd met Isabelle Clinton. Begin 1930 zijn zij op huwelijksreis.

“Joris” is Joris Ivens

“Mannus” is Mannus Franken

De “begrafenis van de katten door de ratten” verwijst naar een legende die zich afspeelt in de kathedraal van Tarragona, die op de ansichtkaart van binnen te zien is.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 26 februari 1930

“H.B.” is het hoofdbestuur van de Nederlandsche Filmliga.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Buitenveldert, 25 juli 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiden-Nypels te Maastricht verschijnen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 juli 1930

Na de ontbinding van zijn verlovings met Hanneke Stolte verbleef Ter Braak regelmatig in Eibergen. Aan het begin van het nieuwe schooljaar zou hij weer naar Rotterdam terugkeren. Zie ook: Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H36.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0036.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

23 augustus 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiden-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 25 augustus 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiden-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Na de ontbinding van zijn verloving met Hanneke Stolte verbleef Ter Braak regelmatig in Eibergen. Aan het begin van het nieuwe schooljaar keerde hij weer terug naar Rotterdam. Zie ook: Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H36.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0036.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 1 september 1930

“Het eigenlijke Holland”: Na de ontbinding van zijn verloving met Hanneke Stolte verbleef Ter Braak regelmatig in Eibergen. Aan het begin van het nieuwe schooljaar keerde hij weer terug naar Rotterdam.

Zie ook: Léon Hanssen, *Want alle verlies is winst: Menno ter Braak 1902-1930*. H36.
http://www.dbnl.org/tekst/hans017want01_01/hans017want01_01_0036.php

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiter-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

6 oktober 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiter-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Scholtes vrouw is hoogzwanger en Ter Braak woont in verband met zijn baan als leraar in Rotterdam, waardoor beiden hun activiteiten voor de Filmliga op een lager pitje zetten. Aleksandr Dovzjenko wordt uitgenodigd om een lezing te geven bij de vertoning van zijn film “De Aarde”, maar wanneer er (opnieuw) problemen rondom de vertoning van Russische films ontstaan, wordt de voorstelling zonder noemenswaardig protest afgelast. Tot februari vinden er in Amsterdam geen voorstellingen plaats en pas in september 1931 zal er weer een nieuwe aflevering van het tijdschrift *Filmliga* verschijnen. Dit zal tevens de laatste aflevering onder redactie van Scholte, Ter Braak en Jordaan zijn.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 7 oktober 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiter-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Scholtes vrouw is hoogzwanger en Ter Braak woont in verband met zijn baan als leraar in Rotterdam, waardoor beiden hun activiteiten voor de Filmliga op een lager pitje zetten. Aleksandr Dovzjenko wordt uitgenodigd om een lezing te geven bij de vertoning van zijn film “De Aarde”, maar wanneer er (opnieuw) problemen rondom de vertoning van Russische films ontstaan, wordt de voorstelling zonder noemenswaardig protest afgelast. Tot februari vinden

er in Amsterdam geen voorstellingen plaats en pas in september 1931 zal er weer een nieuwe aflevering van het tijdschrift *Filmliga* verschijnen. Dit zal tevens de laatste aflevering onder redactie van Scholte, Ter Braak en Jordaan zijn.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 16 oktober 1930

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiter-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Scholtes vrouw is hoogzwanger en Ter Braak woont in verband met zijn baan als leraar in Rotterdam, waardoor beiden hun activiteiten voor de Filmliga op een lager pitje zetten. Aleksandr Dovzjenko wordt uitgenodigd om een lezing te geven bij de vertoning van zijn film “De Aarde”, maar wanneer er (opnieuw) problemen rondom de vertoning van Russische films ontstaan, wordt de voorstelling zonder noemenswaardig protest afgelast. Tot februari vinden er in Amsterdam geen voorstellingen plaats en pas in september 1931 zal er weer een nieuwe aflevering van het tijdschrift *Filmliga* verschijnen. Dit zal tevens de laatste aflevering onder redactie van Scholte, Ter Braak en Jordaan zijn. In september 1931 leggen Scholte, Ter Braak en L.J. Jordaan hun taken neer.

Het conflict tussen de *N.R.C.* en de Nederlandsche Bioscoopbond (N.B.B.) draait om een advertentieboycot, die de N.B.B. over de *N.R.C.* afriep nadat zij de besprekingen van N.B.B.-films in die krant te negatief vond. Zie ook de berichtgeving hierover in *Filmliga*:
“Een filmrubriek in de nieuwe Rotterdamsche Courant”

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0228.php

“Het conflict tusschen de Nieuwe Rott. Courant en de Ned. Bioscoopbond”

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0264.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, [2 december 1930]

“Dick” is Dick Binnendijk

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiter-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

“Coup d’état”: De Rotterdamse Filmliga wil gaan samenwerken met ‘aartsvijand’ Tuschinski om een brug tussen bioscoop- en filmpubliek te slaan. Scholte zal later spreken van de ‘nivelleerende groote massa-dictatuur van Huijts’, de voorzitter van de Rotterdamse Filmliga.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 4 december 1930

“Isabelle” is Isabelle Scholte-Clinton

De Rotterdamse Filmliga wil gaan samenwerken met 'aartsvijand' Tuschinski om een brug tussen bioscoop- en filmpubliek te slaan. De invloed van het Hoofdbestuur van de Filmliga op de landelijke afdelingen neemt af, waardoor Scholte en Ter Braak steeds meer denken aan terugtreden. Door enig pappen en nathouden zal het nog tot september 1931 duren voordat, in een laatste algemene ledenvergadering, Scholte, Ter Braak en L.J. Jordaan hun taken neerleggen.

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen "Erts" – zal onder de naam "Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten" bij uitgever Leiten-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 9 december 1930

De Rotterdamse Filmliga wil gaan samenwerken met 'aartsvijand' Tuschinski om een brug tussen bioscoop- en filmpubliek te slaan. De invloed van het Hoofdbestuur van de Filmliga op de landelijke afdelingen neemt af, waardoor Scholte en Ter Braak steeds meer denken aan terugtreden. Door enig pappen en nathouden zal het nog tot september 1931 duren voordat, in een laatste algemene ledenvergadering, Scholte, Ter Braak en Jordaan hun taken neerleggen.

In *Filmliga 9/10* verschijnt een verslag van deze vergadering:

Menno ter Braak, "Het vierde ligajaar"

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0313.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

[10 september 1931]

De invloed van het Hoofdbestuur van de Filmliga op de landelijke afdelingen, met name Rotterdam, neemt af, waardoor Scholte en Ter Braak steeds meer denken aan terugtreden. De Rotterdamse Filmliga wil gaan samenwerken met 'aartsvijand' Tuschinski om een brug tussen bioscoop- en filmpubliek te slaan. Scholte zal later spreken van de 'nivelleerende groote massa-dictatuur van Huijts', de voorzitter van de Rotterdamse Filmliga.

In september 1931 leggen Scholte, Ter Braak en L.J. Jordaan hun taken bij de Nederlandsche Filmliga neer. In *Filmliga 9/10* verschijnt een verslag van deze vergadering:

Menno ter Braak, "Het vierde ligajaar"

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0313.php

Het bestuur van de Rotterdamse Filmliga neemt de algemene leiding over. Scholte, Ter Braak en Jordaan blazen het, voortaan onafhankelijke, tijdschrift *Filmliga* nieuw leven in. Het wordt vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er, vanuit hun veel ruimere filmopvattingen, een blad voor de 'betere bioscoopfilm' van willen maken. Ter Braak zal al in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

14 september 1931

“Joris” is Joris Ivens

De invloed van het Hoofdbestuur van de Filmliga op de landelijke afdelingen, met name Rotterdam, neemt af, waardoor Scholte en Ter Braak steeds meer denken aan terugtreden. De Rotterdamse Filmliga wil gaan samenwerken met ‘aartsvijand’ Tuschinski om een brug tussen bioscoop- en filmpubliek te slaan. Scholte zal later spreken van de ‘nivellerende groote massa-dictatuur van Huijts’, de voorzitter van de Rotterdamse Filmliga.

In september 1931 leggen Scholte, Ter Braak en L.J. Jordaan hun taken bij de Nederlandsche Filmliga neer. In *Filmliga 9/10* verschijnt een verslag van deze vergadering:
Menno ter Braak, “Het vierde ligajaar”

http://www.dbnl.org/tekst/ fil001film01_01/ fil001film01_01_0313.php

Het bestuur van de Rotterdamse Filmliga neemt in september 1931 de algemene leiding binnen de Filmliga over. Scholte, Ter Braak en Jordaan blazen het, voortaan onafhankelijke, tijdschrift *Filmliga* nieuw leven in. Het wordt vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er, vanuit hun veel ruimere filmopvattingen, een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van willen maken. De verhouding tussen de nieuwe leiding van de Filmliga en het tijdschrift *Filmliga* is logischerwijs gespannen. De rol van Jo Otten hierin is opvallend: Ter Braak wil Otten, afkomstig uit de Rotterdamse Filmliga, graag erbij in de redactie. Zij kennen elkaar vanwege hun beider werk voor de rubriek Filmkunst in de *N.R.C.*

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 16 september 1931

Het bestuur van de Rotterdamse Filmliga neemt in september 1931 de algemene leiding binnen de Filmliga over. Scholte, Ter Braak en Jordaan blazen het, voortaan onafhankelijke, tijdschrift *Filmliga* nieuw leven in. Het wordt vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er, vanuit hun veel ruimere filmopvattingen, een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van willen maken. De verhouding tussen de nieuwe leiding van de Filmliga en het tijdschrift *Filmliga* is logischerwijs gespannen. De rol van Jo Otten hierin is opvallend: Ter Braak wil Otten, afkomstig uit de Rotterdamse Filmliga, graag erbij in de redactie. Zij kennen elkaar vanwege hun beider werk voor de rubriek Filmkunst in de *N.R.C.*

Door de vriendschap met Du Perron (vanaf november 1930) komt Ter Braak in een nieuwe levensfase, waarin literatuur weer belangrijker wordt, ten koste van de film. Du Perron staat negatief tegenover de Liga-mentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Samen met Everard Bouws storten ze zich op het oprichten van een nieuw literair tijdschrift, *Forum*. Scholte wordt gevraagd te schrijven over toneel, “maar geen journalistieke stukjes!” Zie de briefwisseling Ter Braak-Du Perron:

E. du Perron aan M. ter Braak, 30 Augustus 1931

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0093.php

E. du Perron aan M. ter Braak, 24 Augustus 1931

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0085.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

17 september 1931

“H.B.” is het hoofdbestuur van de Nederlandsche Filmliga

Het bestuur van de Rotterdamse Filmliga neemt in september 1931 de algemene leiding binnen de Filmliga over. Scholte, Ter Braak en Jordaan blazen het, voortaan onafhankelijke, tijdschrift *Filmliga* nieuw leven in. Het wordt vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er, vanuit hun veel ruimere filmopvattingen, een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van willen maken. De verhouding tussen de nieuwe leiding van de Filmliga en het tijdschrift *Filmliga* is logischerwijs gespannen. De rol van Jo Otten hierin is opvallend: Ter Braak wil Otten, afkomstig uit de Rotterdamse Filmliga, graag erbij in de redactie. Zij kennen elkaar vanwege hun beider werk voor de rubriek Filmkunst in de *N.R.C.*

Door de vriendschap met Du Perron (vanaf november 1930) komt Ter Braak in een nieuwe levensfase, waarin literatuur weer belangrijker wordt, ten koste van de film. Du Perron staat negatief tegenover de Liga-mentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Samen met Everard Bouws storten ze zich op het oprichten van een nieuw literair tijdschrift, *Forum*. Scholte wordt gevraagd te schrijven over toneel, “maar geen journalistieke stukjes!” Zie de briefwisseling Ter Braak-Du Perron:

E. du Perron aan M. ter Braak, 30 Augustus 1931

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0093.php

E. du Perron aan M. ter Braak, 24 Augustus 1931

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0085.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Nieuwer Amstel, 3 november 1931

Scholte refereert aan een niet overgeleverde brief van Ter Braak.

Ter Braaks eerste roman *Hampton Court* is in 1931 verschenen. De roman krijgt overwegend negatieve reacties en ook in de *N.R.C.* wordt het boek weinig enthousiast onthaald door een anonieme recensent. Ter Braak schrijft zelf ook voor de *N.R.C.*, over film. Wanneer hij bij de redactie natrekt wie verantwoordelijk is voor de recensie, blijkt dit Scholte te zijn.

“Het “Carnaval” is *Het carnaval der burgers* (1930)

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 10 december 1931

Het bestuur van de Rotterdamse Filmliga neemt in september 1931 de algemene leiding binnen de Filmliga over. Scholte, Ter Braak en Jordaan blazen het, voortaan onafhankelijke, tijdschrift *Filmliga* nieuw leven in. Het wordt vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er, vanuit hun veel ruimere filmopvattingen, een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van willen maken. De verhouding tussen de nieuwe leiding van de Filmliga en het tijdschrift *Filmliga* is logischerwijs gespannen. De rol van Jo Otten hierin is opvallend: Ter Braak wil Otten, afkomstig uit de Rotterdamse Filmliga, graag erbij in de redactie. Zij kennen elkaar vanwege hun beider werk voor de rubriek Filmkunst in de *N.R.C.*

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 17 december 1931

De laatste aflevering van de letterkundige almanak – voorheen “Erts” – zal onder de naam “Balans 1930-1931: Algemeen Jaarboek der Nederlandsche Kunsten” bij uitgever Leiden-Nypels te Maastricht verschijnen. Ter Braak maakt deel uit van de redactie.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 18 januari 1932

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

19 januari 1932

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 20 januari 1932

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

21 januari 1932

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de ‘betere bioscoopfilm’ van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

25 januari 1932

Op 26 januari 1932 werd Ter Braak 30 jaar.

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de 'betere bioscoopfilm' van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

26 januari 1932

Op 26 januari 1932 werd Ter Braak 30 jaar. Scholte feliciteerde hem hiermee in zijn brief van 25 januari 1932.

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de 'betere bioscoopfilm' van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

23 februari 1932

Wanneer het blad *Filmliga* eind 1931, na het terugtreden van Scholte, Ter Braak en Jordaan uit de Nederlandsche Filmliga, als onafhankelijk tijdschrift met nieuw elan verder gaat, wordt het vooral het blad van Scholte en Jordaan, die er een blad voor de 'betere bioscoopfilm' van maken. Ter Braak zal in april 1932 zijn redacteurschap neerleggen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 6 maart 1932

Door het contact met Du Perron komt Ter Braak in een nieuwe levensfase, waarin literatuur weer belangrijker wordt, ten koste van de film. Du Perron staat negatief tegenover de Ligamentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Ter Braak daagt Du Perron uit een 'leeken' stukje over film in te sturen naar het blad, om zijn collega's te 'choqueeren', en staat in voor de plaatsing ervan. Du Perron schrijft een zeer negatief stuk over de film 'Shanghai Express', een film met Marlene Dietrich, die op Scholte en Jordaan juist veel indruk heeft gemaakt. Scholte verrast Ter Braak door zonder overleg het stuk van Du Perron niet te plaatsen, maar te vervangen door een – uiteraard zeer positief – stuk over de film van eigen

hand. Ter Braak reageert met een venijnig stuk in de volgende *Filmliga*, waarin hij het ‘oude Liga-ideaal’ verdedigt. In een brief aan Scholte dreigt hij met uittreden. In de briefwisseling Ter Braak – Du Perron is uitgebreid te lezen met hoeveel genoeg dit conflict uitgespeeld wordt. Zie o.a.:

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0126.php

Ter Braak trekt zich op 5 april 1932 terug uit de redactie. Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

[7 maart 1932]

Door het contact met Du Perron komt Ter Braak in een nieuwe levensfase, waarin literatuur weer belangrijker wordt, ten koste van de film. Du Perron staat negatief tegenover de Ligamentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Ter Braak daagt Du Perron uit een ‘leeken’ stukje over film in te sturen naar het blad, om zijn collega’s te ‘choqueeren’, en staat in voor de plaatsing ervan. Du Perron schrijft een zeer negatief stuk over de film ‘Shanghai Express’, een film met Marlene Dietrich, die op Scholte en Jordaan juist veel indruk heeft gemaakt. Scholte verrast Ter Braak door zonder overleg het stuk van Du Perron niet te plaatsen, maar te vervangen door een – uiteraard zeer positief – stuk over de film van eigen hand. Ter Braak reageert met een venijnig stuk in de volgende *Filmliga*, waarin hij het ‘oude Liga-ideaal’ verdedigt. In een brief aan Scholte dreigt hij met uittreden. In de briefwisseling Ter Braak – Du Perron is uitgebreid te lezen met hoeveel genoeg dit conflict uitgespeeld wordt. Zie o.a.:

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0126.php

Ter Braak trekt zich op 5 april 1932 terug uit de redactie. Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 23 maart 1932

Door het contact met Du Perron komt Ter Braak in een nieuwe levensfase, waarin literatuur weer belangrijker wordt, ten koste van de film. Du Perron staat negatief tegenover de Ligamentaliteit en spoort Ter Braak aan er afstand van te doen. Ter Braak daagt Du Perron uit een ‘leeken’ stukje over film in te sturen naar *Filmliga*, om zijn collega’s te ‘choqueeren’, en staat in voor de plaatsing ervan. Du Perron schrijft een zeer negatief stuk over de film ‘Shanghai Express’, een film met Marlene Dietrich, die op Scholte en Jordaan juist veel indruk heeft gemaakt. Scholte verrast Ter Braak door zonder overleg het stuk van Du Perron niet te plaatsen, maar te vervangen door een – uiteraard zeer positief – stuk over de film van eigen hand. In het artikel “Koek, Zand en Grint - Bij een afgekeurde filmbespreking” in *Forum* kijkt Du Perron op de kwestie terug:

http://www.dbnl.org/tekst/for003193201_01/for003193201_01_0051.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

27 maart 1932

Ter Braak daagt Du Perron uit een 'leeken' stukje over film in te sturen naar *Filmliga*, om zijn collega's te 'choqueeren', en staat in voor de plaatsing ervan. Du Perron schrijft een zeer negatief stuk over de film 'Shanghai Express', een film met Marlene Dietrich, die op Scholte en Jordaan juist veel indruk heeft gemaakt. Scholte verrast Ter Braak door zonder overleg het stuk van Du Perron niet te plaatsen, maar te vervangen door een – uiteraard zeer positief – stuk over de film van eigen hand. Scholte schrijft hierover naar Du Perron. Zie ook de briefwisseling Ter Braak – Du Perron:

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932 (1)

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0126.php

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932 (2)

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0127.php

M. ter Braak aan E. du Perron, 27 Maart 1932

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0128.php

Over de correspondentie met Jordaan schrijft Du Perron aan Ter Braak. Zie:

M. ter Braak aan E. du Perron, 30 Maart 1932

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0129.php

Ook in het artikel "Koek, Zand en Grint - Bij een afgekeurde filmbespreking" in *Forum* komt Du Perron op de kwestie terug. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/for003193201_01/for003193201_01_0051.php

Ter Braak trekt zich op 4 april 1932 terug uit de redactie. In een brief aan Du Perron doet hij hier verslag van:

M. ter Braak aan E. du Perron, 5 April 1932

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0132.php

Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Eibergen, 29 maart 1932

Ter Braak daagt Du Perron uit een 'leeken' stukje over film in te sturen naar *Filmliga*, om zijn collega's te 'choqueeren', en staat in voor de plaatsing ervan. Du Perron schrijft een zeer negatief stuk over de film 'Shanghai Express', een film met Marlene Dietrich, die op Scholte en Jordaan juist veel indruk heeft gemaakt. Scholte verrast Ter Braak door zonder overleg het stuk van Du Perron niet te plaatsen, maar te vervangen door een – uiteraard zeer positief – stuk over de film van eigen hand. Scholte schrijft hierover naar Du Perron. Zie ook de briefwisseling Ter Braak – Du Perron:

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932 (1)

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0126.php

E. du Perron aan M. ter Braak, 26 Maart 1932 (2)

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0127.php

M. ter Braak aan E. du Perron, 27 Maart 1932

http://mtb.dev.dbnl.nl/tekst/braa002brie01_01/braa002brie01_01_0124.php

Over de correspondentie met Jordaan schrijft Du Perron aan Ter Braak. Zie:

M. ter Braak aan E. du Perron, 30 Maart 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0128.php

Ook in het artikel “Koek, Zand en Grint - Bij een afgekeurde filmbespreking” in *Forum* komt Du Perron op de kwestie terug. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/_for003193201_01/_for003193201_01_0051.php

Ter Braak trekt zich op 4 april 1932 terug uit de redactie. In een brief aan Du Perron doet hij hier verslag van:

M. ter Braak aan E. du Perron, 5 April 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0132.php

Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

**Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak**

20 april 1932

Ter Braak trekt zich op 4 april 1932 terug uit de redactie. In een brief aan Du Perron doet hij hier verslag van:

M. ter Braak aan E. du Perron, 5 April 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0132.php

Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

**Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte**

Rotterdam, 21 april 1932

Ter Braak trekt zich op 4 april 1932 terug uit de redactie. In een brief aan Du Perron doet hij hier verslag van:

M. ter Braak aan E. du Perron, 5 April 1932

http://www.menoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0132.php

Na deze breuk lijkt de vriendschap tussen Ter Braak en Scholte definitief bekoeld, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

In het artikel “Koek, Zand en Grint - Bij een afgekeurde filmbespreking” in *Forum* komt Du Perron op de kwestie terug. Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/_for003193201_01/_for003193201_01_0051.php

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

31 oktober 1932

Geen opmerkingen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, 22 november 1932

Geen opmerkingen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 8 maart 1933

Geen opmerkingen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam, 14 maart 1933

Geen opmerkingen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

Rotterdam, [16 maart 1933]

Geen opmerkingen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Amsterdam-Zuid, 17 maart 1933

Wegens groeiende onenigheid tussen het Hoofdbestuur van de Filmliga en met name de Rotterdamse afdeling o.l.v. Joh. Huijts, die wilden samenwerken met de commerciëlen (aartsvijand Tuschinski), besloten Scholte, Ter Braak en Jordaan in september 1931 af te treden.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte (Amsterdam)

Rotterdam, 31 maart 1933

Ter Braak trekt zich op 4 april 1932 terug uit de redactie, hoewel Ter Braak nog wel sporadisch voor *Filmliga* schrijft.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

Buitenveldert, 20 april 1933

Geen opmerkingen.

Menno ter Braak
aan
Henrik Scholte

22 april 1933

Geen opmerkingen.

Henrik Scholte
aan
Menno ter Braak

07 november 1933

In 1933 zijn Scholte én Ter Braak in de race om de vacature van medewerker voor literatuur en toneel bij *Het Vaderland*. Ter Braak had de voorkeur van kunstredacteur G.H. 's-Gravesande (alias G.H. Pannekoek), Scholte die van E.A.L. de Lang, directeur van *Het Vaderland*.

Uiteindelijk, na lang getouwtrek, krijgt Ter Braak de baan. Zie:

Léon Hanssen, *Sterven als een polemist: Menno ter Braak 1930-1940*. Amsterdam 2001. H10.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017ster01_01/hans017ster01_01_0010.php

Hoe lang en hoe zeer Ter Braak in spanning heeft gezeten, blijkt uit de briefwisseling met Du Perron, van 7 september tot zijn benoeming op 6 november.

Zie o.a.:

Menno ter Braak aan E. du Perron, 7 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0446.php

Menno ter Braak aan E. du Perron, 12 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0451.php

E. du Perron aan Menno ter Braak, 13 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0452.php

Menno ter Braak aan E. du Perron, 17 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0455.php

Menno ter Braak aan E. du Perron, 21 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0458.php

Menno ter Braak aan E. du Perron, 24 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0461.php

Menno ter Braak aan E. du Perron, 30 september 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0468.php

Menno ter Braak aan E. du Perron en E. du Perron-de Roos, 6 november 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0493.php

Ter Braak noemt ook de felicitatiebrief van Scholte. Zie:

Menno ter Braak aan E. du Perron, 9 november 1933

http://www.mennoterbraak.nl/tekst/braa002brie21_01/braa002brie21_01_0496.php

Ter Braak trouwde op 2 augustus 1933 met Ant Faber.

Menno ter Braak

aan

Henrik Scholte

Den Haag, 12 oktober 1938

“Isabelle” is Isabelle Scholte-Clinton

Mogelijk hebben Ter Braak en Scholte elkaar gesproken bij Chez Eliza. Aan deze ontmoeting refereert hij in een latere brief. In de biografie van Elisabeth ‘Bep’ Spanjer, schrijft deze dat Ter Braak Scholte waarschijnlijk kort daarna ook nog in kunstenaarssociëteit De Kring tegenkwam, nu echter vergezeld door Bep in plaats van Isabelle. Zie: Rob Hartmans, *Alleen in de wind*, Amsterdam 2007.

Ter Braak refereert waarschijnlijk aan zijn bundel essays *Man tegen man* (1931). Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/braa002verz01_01/braa002verz01_01_0018.php

Henrik Scholte

aan

Menno ter Braak (Den Haag)

Amsterdam, 8 mei 1939

“Hans” is Doe Hans

Het artikel in *Het Volk* beschrijft de uit de hand gelopen polemiek tussen Ter Braak en de rechts-liberaal Doe Hans, hoofdredacteur van het Haagse dagblad *De Avondpost*, en het daaropvolgende (dreigende) ontslag van Ter Braak bij *Het Vaderland*. In de berichtgeving over het conflict in diverse kranten overheerst het beeld van Ter Braak als slachtoffer van een wraakactie van de met het fascisme sympathiserende directeur De Lang. Dit levert Ter Braak veel steun op. Zie ook:

Léon Hanssen, *Sterven als een polemist: Menno ter Braak 1930-1940*. Amsterdam 2001. H25.

http://www.dbnl.org/tekst/hans017ster01_01/hans017ster01_01_0025.php#25

en

<http://mennoterbraak.nl/brieven/lijst.php?id=hans016>

en

http://mtb.dbnl.nl/tekst/braa002bijd20_01/braa002bijd20_01_0001.php

De aanleiding tot de polemiek tussen Hans en Ter Braak was een artikel van Ter Braak over de Drentse schrijver Anne de Vries in *Het Vaderland*. Zie ook:

Jos Perry, “‘Het leven, dat hard is en toch goed’ De Drentse wereld van Anne de Vries”. In: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden, 2004-2005*.

Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, Leiden 2006 p. 34-36.

http://www.dbnl.org/tekst/_jaa004200501_01/_jaa004200501_01_0002.php

In de biografie van Elisabeth ‘Bep’ Spanjer, vertelt deze dat Ter Braak Scholte eind 1938, begin 1939 in kunstenaarssociëteit De Kring tegenkwam, vergezeld door Bep in plaats van Isabelle. Scholte en Spanjer krijgen een relatie, maar Spanjer zou pas na een jaar van anderen

horen dat Scholte op dat moment nog getrouwd was (en twee kinderen had) en midden in de scheidingsprocedure zat. Zie: Rob Hartmans, *Alleen in de wind*, Amsterdam 2007. H7.

“Onze nek aan nekface”: In 1933 zijn Scholte én Ter Braak in de race om de vacature van medewerker voor literatuur en toneel bij *Het Vaderland*. Ter Braak had de voorkeur van kunstredacteur G.H. 's-Gravesande (alias G.H. Pannekoek), Scholte die van E.A.L. de Lang, directeur van *Het Vaderland*. Uiteindelijk, na lang getouwtrek, krijgt Ter Braak de baan. Zie: Léon Hanssen, *Sterven als een polemist: Menno ter Braak 1930-1940*. Amsterdam 2001. H10. http://www.dbnl.org/tekst/hans017ster01_01/hans017ster01_01_0010.php

Scholte refereert aan het essay “Waarom ik ‘Amerika’ afwijs” van Ter Braak, dat in 1928 in *De Vrije Bladen* verscheen. Het is ook opgenomen in de bundel *Afscheid van domineesland* (1931). Zie:

http://www.dbnl.org/tekst/braa002verz01_01/braa002verz01_01_0015.php

Of Ter Braak deze brief van Scholte beantwoord heeft, is niet bekend.

NB

Annotaties vervaardigd: april 2010

Geplaatst: juni 2011

Ten tijde van de vervaardiging van de annotaties bevonden teksten en brieven waarvan hyperlinks gegeven worden zich op de website van DBNL. Vanaf november 2010 zijn deze teksten, veelal vergezeld van afbeeldingen van afbeeldingen van originelen en aanvullende informatie, eveneens te vinden op deze website mennoterbraak.nl .

Commentaar op deze annotaties is welkom op <http://mennoterbraak.nl/contact.php> .